

ljudje iz vode izvlečejo, ne smejo zase porabiti, marveč ga morajo oddati Železnikarjem.

Ker so večkrat hude bolezni in požari mučili loško prebivalstvo, zato so leta 1750. mestni očetje sklenili v seji Materi Božji v čast napraviti v kapucinski cerkvi kapelico ter njenemu varstvu izročiti mesto, da bi je varovala vseh nadlog, posebno pa kuge in ognja. To so tudi storili, in še dandanes je vsako leto prvo nedeljo po rožnivenškem prazniku veliko duhovno opravilo mestne župnije v cerkvi kapucinskega samostana zaradi obljube. Iz tiste obljube izvira tudi znamenje na glavnem trgu s podobo Marijino na visokem stebru, kakor nam pové kronografski napis:

*In HonoreM PIAE GenItrICIs IesV, IosephI,
AtqVe AntonII StatVa Ista PosIta EX De-
VotIone CIVItatIs*

torej iz l. 1751.

Prenovili so znamenje l. 1879.

Nezgode so zadevale tudi bližnjo loško okolico. 1754. poslednjega dne malega travna je ogenj na Suhi vpepelil sedem hiš, katere je ista nesreča zadela že l. 1602. na velikonočni ponedeljek. L. 1766. je pa gorelo v Retečah, pri katerem požaru je zgorela Maruša Karmelj.

Omeniti mi je tudi, da je ljubljanski prošt in naddijakon goriške dijakonije s sedežem v Ljubljani, grof Karol Žiga pl. Petazzi, dné 4. vel. travna l. 1755. oznanil vsem duhovnikom, da bode 26. rožnika škofijski zbor v Loku pod vodstvom knezoškofa grofa Ernesta „de Attems“; k temu zboru naj pridejo vsi razven onih, ki so nujno zadržani. To ni malenkosten dogodek za Loko, katera je od tedaj, ko je nehala oglejska cerkvena oblast na Kranjskem, t. j. od 6. malega srpana l. 1751., pripadala goriški nadškofiji.

V drugi polovici minulega stoletja je bilo za cerkev in za ljudstvo marsikaj neugodnega. Namestu opisovanja podajemo tukaj nekako narodno pesem iz tedanjih dni; našel sem jo med ljudstvom in jo podajem v izvorni obliki, samo pisavo (bohoričico) sem premenil.

Pesem od teh sedaineh novih caitou.

Kai so za eni Elimenti
po useh duželah so punti
al je blo kedei toko
nobeden ne more vedit za to.

Enkrat se je Augustus zmisló
da je biu ves svet popisou
naš cesar še bel hodo
kir usega na klaftre zmero bo.

O joh joh, kir zdeí regira,
sa to ve vsak krib inu dolina
kir je že use zmírjeno
pak je še bel zmedeno.

Komisarje za to ven poslali,
de so se prou štemali,
sunei grofov jenu vaših gnad
be biu žiher sunu vsakiga na eno plat.

Potem so nive šacvali
na perdeuke so jeh diali
bode ušenica al pak rež,
Komisar je sapisou berž.

Verte jno travnike šacvali
use gmajne so ogledvali;
nei že bo en guncvet al baron
usak je potegno velik lon.

Kmet bi biu mogu lohka gvirat,
zdei ke mu ni treba tlake delat;
more pa tulkain dauka dat,
de mu ni mogoče enkrat obstat.

Na kole so kantone diali,
na usaka vas Rihtarja postauli;
ócio de bi biu kmet gospod,
al bo jemo preveč gosposk.

Gorjé zdeí tím obogimo kmeti,
po štír pet gosposk imeti
vender če na da kaufert
gosposka pravi ni toy gront.

Kaj češ dobriga imeti,
pravim jest tebi bogimo kmeti,
pogli, kai brunih ludi
milo zdihuje inu ječi.

Nune Menihe so pregnali,
jenu ta živež nim prepoudvali;
dokler bo trpelo toko,
tok dougo bo na svetu hudo.

Mašnikam so čast oduzeli,
glih tem vahtarjem jeh sturili,
kir morejo na vahti stat
jno te potente oznanvat.

Kai je zdej za ena slepota
po usih cerkvah je temnota
kir na smejo sveče state
na stran nobene maše brate.

Zdei ni družiga koker potenti
na usih uratah so nabiti;
zdei regira joh jno gorjé
sei zato vsaki dobro ve.

Dokle bo naš cesar živo
tok bo gubernium vižou
papež pak bo u rimo spau
malkrat bo nova maša brau.

Zdei nas le gubernium viža
nove mašnike nam pošila;
oni so ene grozne učnosti
al per neh ni neč ponižnosti.

V spoudnicah so škruplanti
na klostre lauter spegonti
sami sebe povikšujejo
te stare pa zaničujejo.

Nobeden nima plate zbríte
usak ima lase zavite
guante use sprefarbane
lase pa vse bell nakrauzane.

Te velke šole jnu seminarje
u večeh mestah tudi u Gradcu
bolši je jet za denarje koze past
kakor studirat u seminarje sa eno prazno čast,

Katira terpi dokler studira
bukve za maštuvno prebere;
kade biu nemo žegne uzet za mašo brat
mu zna gosposka musketo u roke dat.

Le tega je urzoh Jozef cesar ta
bog dei, da bi biu skorej en drugi,
de bi papež več u rimu ne spau
ampak soje zapoude ven dajau.

Kai je zdej katolška cirku,
katir bi se zmisló, milo bi se ziokov,
jest ne vem kaj bo s tega,
če nam Bog kei bolšiga na da.

Greki so zdej staro virci,
Nemci bodo nova virci,
na papeža neč na drže
sami po sojeh glavah uče.

De bi kardinali skori gori ustali,
ta svet koncilium deržali,
prosimo vsi skupej Boga
de nam skori kei bolšiga da.

Meni bo treba nehati
od teh reči dopoudvati
nobene nisem falliu,
kdo se bo zato čezme jezuiu.

Ke bi se pa želov kedo,
de bi otou zvedit tega, katir je pisou leto,
jest rečem temu: tinta jnu pero,
kai je nemu mar za to.

Prepisana na ta 3. dan Aprilla 1800.

Peisem od tega ressvetlenga Sveta.

Čudni Moderiani	Še vselej premalu
Sa peršli na Svet,	Je blo teh Barouk,
Od usih krajov zbrani,	Deb se blo jemalu
Kdo jih oče štet.	Srebro z naših rok,
Lete merjo grunte,	Sa se perslepilli
Boršte noj pollé,	Te Ainemarije,
To je kar stri punte,	Petsto so služili
Rane te bollé.	Te rabinarij.

Enu sternu ima,	Oni so menili,
Pravia, po pet dat,	De bo večna rezh,
Toča tudi nima	Z usna sa dobilli
Pollu škoduat,	Šli so vsi za peč,
Prou lepi Preroki	Od nobenga slišat
Prerokujejo	Ni v deželi več
O kuštraskem Parouki,	Neč več jeh ni zdišat
Bogu raitaja.	Ainemarij sa preč.

Johjoh ta kraluje,	Rihtarja imeti
Gorije tebi suet,	More vsaka vas,
Mernik zapouduje,	De zna dnarje šteti
Vse na klaftre štet,	Jen udreti nas,
Johjoh vsak vpije	More znat potente,
Purgar, kmet, gospod,	Ket Keršanski nauk,
Johjoh ta nas bije,	Skerbi pak na cente,
Joh strij taužent s'rot.	De odrajta Dauk.

Svet sa že smešali
Kloštre praznijo,
Mlade ven zegnali
U cirku branijo,
Križov pot podreti
Krišče prec pobrat
Bratoušne požreti
Zna Jansenski Brat.

Seminarski vuki
Perneso leb sad
Sa naverni štuki
Giftni koker gad,
V'če vse narobe
Spačio ves Svet
Te sterpene gobe,
Na meh jeh odret.

Grac inu tudi Dunej
Že toku vči
De ta ktir je sunej
Prec zgubi oči.
Papeža boniža
Skoffam glih strij,
Janzen nega viža
Na klostre reži.

Štok je ta Dvanaisti
Vam hinaucam spet,
Zdei pa ta trinajsti
Še na vrh odštet,
Glejte kaj bo strilla
Vaša Maninga
Ja že bo rezvilla
Božja štraffenga.

Konc.

Am 17ten Junius 1791.

V tej dobi so Ločanom zaprli špitalsko cerkev na spodnjem trgu ter kapelo sv. Trojice na glavnem trgu. Imetje prve cerkve si je vlada osvojila v svoje namene, poslednje pa se je vtelesilo cerkvi sv. Jakopa leta 1788. Jednako žalostna usoda je zadela loške bratovščine: „Corporis Christi“ (sv. Rešnjega Telesa), rožnivenško in crngrobsko, katere so imele dokaj imetka; nekoliko tega se je pozneje obrnilo za ubožni zaklad obeh župnij. Klarise v Loki so odpravili ter nadomestili l. 1782. z uršulinkami, katere so se posvetile šolski odgoji loških deklic. Skoro bi bili zaprli tudi kapucinski samostan. Zanimarjenost pri cerkvah, posebno pri podružnicah, odpravljanje raznovrstnih pobožnostij, kakor tudi prepoved sv. križevega pota, redko prejemanje sv. zakramentov in še marsikaj drugega — to so spomini iz one dōbe, o kateri toži neznani pesnik ¹⁾ v prejšnjih pesmih. Staro-ločanom pa je čast, da so se v tedanjih „novih časih“ potegnili za marsikaj, kar je drugod odstranil novi duh.

¹⁾ Skoro gotovo sta redovnika zložila obe pesmi. Natančneje ji ne preiskujemo, dasi sta tudi za jezikoslovca znameniti. — Uredn.